

Макарова Тетяна Михайлівна,
кандидат філологічних наук,
доцент Криворізького факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Сучасні тенденції розвитку суспільства створюють нові можливості для виховання майбутнього покоління. І освіта не може стояти осторонь цих викликів, адже ми виховуємо покоління нового світогляду, нових цінностей, а, відповідно, й нових потреб, які не так легко задовольнити, керуючись традиційними педагогічними підходами до вивчення філологічних дисциплін. Нині нові можливості та широкий спектр інформаційного простору пропонують безліч варіантів викладання, а це зумовлює конкуренцію між закладами, викладачами, впливає на спосіб вибору дисциплін із циклу «варіативних» і на рейтинг викладача, кафедри та вузу в цілому. Однак не можна повністю заперечувати й класичні підходи, які випробували себе в часі й довели ефективність роботи.

У контексті сучасних освітньо-культурних змін, досить активно обговорюються шляхи розвитку навчально-виховного процесу, його можливості відповідно до євроінтеграційних викликів та крос-культурних відносин із зарубіжними країнами. Розроблені проекти та програми, своєю метою вбачають не тільки створення умов, які б забезпечили якість підготовки майбутнього професіонала своєї справи, але й виховали б у ньому загальнолюдські якості, норми та принципи поведінки, щоб до того ж таки професіоналізму додалися ще й практичні навички та конкурентність на ринку праці. Викладачі вищої школи прагнуть апробувати різні інноваційні технології, враховуючи сучасні інформаційні можливості, та поступово сходяться на тому, що інтерактивні методи навчання в недалекому майбутньому повинні стати тим визначальним важелем розвитку крос-культурних комунікацій, котрі забезпечать поступовий перехід від традиційної методики до активної взаємодії студента і викладача, однак не шляхом цілковитого заперечення вироблених та апробованих роками знань, а в процесі їх розумного і логічного поєднання та модернізації.

З метою поширення євроінтеграційних цінностей здобувачі вищої освіти у процесі мовної підготовки повинні більш осмислено ознайомитися з культурними цінностями іноземних країн з метою вивчення специфіки мови, особливостей перекладу словоформ та усвідомлення глибини змісту мовних конструктів. Зокрема, Г.І. Дідук-Ступ'як підкреслює, що крос-культурність

«сприяє пошуку розумового компромісу, взаємоповаги і толерантності членів полікультурного товариства, допомагає у формуванні крос-культурної компетентності у студентів-іноземців у процесі вивчення української як іномови» [1, с.89]. На специфіці вправ, що сприятимуть формуванню міжкультурної мовної компетентності наголошує Д.В. Пустовойченко, які передбачатимуть «відпрацювання мовних одиниць і граматичних структур в діалогових ситуаціях максимально наближених до реальних і характерних для культури даної країни», «лінгвістичний і лінгвокраїнознавчий аналіз автентичних матеріалів, починаючи від друкованих видань і закінчуючи новинами національних каналів країни, мова якої вивчається» [2, с.43]. На думку О.В. Орлової, саме формування крос-культурної компетенції здобувачів вищої освіти реалізується за рахунок одного із інтерактивних методів навчання в контексті сучасних освітніх вимог – проектної роботи, оскільки вона базується на «активізації і вдосконаленні різних мовленнєвих умінь та навичок (практика усного мовлення, навички письма, пошукове та аналітичне читання, аудіювання) розвитку комунікативних здібностей, навичок роботи з аудиторією» [3, с.152]. Вивчення рідної мови та іноземної повинно здійснюватися в контексті приділення уваги «культурним відмінностям та схожим рисам, що сформує толерантне ставлення до розбіжностей, одночасно зберігаючи усвідомлення власної культурної унікальності» [4, с.516].

Отже, запропонована модель здійснення мовної підготовки студентів до крос-культурної комунікації в умовах викликів сучасності передбачає врахування особистісно-орієнтованого підходу в процесі викладання, котрий у вищому навчальному закладі стане одним із передумов розвитку гуманістичної спрямованості майбутнього фахівця. Адже саме об'єднуючи різні блоки теоретичних і практичних дисциплін та враховуючи міждисциплінарні зв'язки, технології професійного розвитку особистості, відбувається процес цілеспрямованого становлення молоді, який передбачає принцип наступності та послідовності у процесі гуманізації. А набуте прагнення бути гідним фахівцем, керуватись духовними нормами поведінки, вимагати від себе особисто й від оточуючих людей відповідного ставлення, забезпечить покращення самосвідомості та сприятиме професійному росту і конкурентоспроможності на ринку праці. Однак, на сьогодні, окреслена проблема потребує нагального практичного підґрунтя, оскільки не завжди ціннісна модель є усвідомленою особистістю й тому не виконує роль регулятора професійної культури. І саме це вимагає подальшого пошуку шляхів та методів формування мовної підготовки відповідно до потреб сьогодення, специфіки євроінтеграційних викликів та загальнолюдських позицій.

Бібліографічні посилання:

1. Дідук-Ступяк Г.І. Формування крос-культурної компетентності студентів-іноземців у процесі вивчення української мови. *Наукові записки. Серія: педагогіка*. 2015. №3. С.87–92.
2. Пустовойченко Д.В. Розвиток крос-культурної комунікативної компетентності

майбутніх психологів у процесі вивчення іноземної мови. *Young Scientist*. 2017. № 4.1.(44.1). С.41–44.

3. Орлова О.В., Доній В.С. Формування крос-культурної професійної компетенції студентів засобами проектної діяльності в контексті сучасних освітніх вимог. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2017. №26. С.150–152.

4. Шиян Т., Айзікова Л. Формування крос-культурної компетентності в монолінгвальному навчальному середовищі. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. №2 (57). С.513-518.

Маргулов Артур Худувич
доктор історичних наук,
професор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЯК СТРАТЕГІЯ РЕІНТЕГРАЦІЇ КРИМУ ТА ДОНБАСУ

З початку військової агресії з боку Російської Федерації наша держава опинилась перед великою кількістю внутрішніх та зовнішніх викликів, одним з яких ми вважаємо соціальний захист внутрішньо переміщених осіб. Законом визначено таке трактування: внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру. Правовий статус таких осіб регулює закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 № 1706-VII та його доповнення [1].

Якщо розглядати військові конфлікти на території колишнього СРСР за кількістю переселенців-біженців, то Україна – абсолютний рекордсмен. Станом на 11 березня їх нараховувалось 1363891 особа. [2] За різних періодів їх кількість сягала до 1500000 та більше осіб. Так, наприклад, за підрахунками Верховного комісаріату ООН по справах біженців, їх кількість в Азербайджані приблизно 200 тисяч (разом із 50 тис. «месхетинськими турками» із Узбекистану), хоча уряд нараховує їх від 1000000 до 1500000 осіб [3].

На наш погляд, тенденція до завищення може бути спробою впливати на обсяги гуманітарної допомоги держави з боку міжнародного співтовариства або бажання відсторонитись від загальносвітових програм по роботі із біженцями. Так лише Європейський Союз надав постраждалим регіонам Сходу України починаючи з 2014 року на загальну суму 677 млн. євро. Другими за обсягами наданої допомоги були американський уряд та Агенція